

25

Soomlaste missionitööst Afrikas.

Soome keelest kirja pannud
J. Pl.

Ревель, 1895.

Печатано въ Типографіи Авг. Миевица.

Дозволено цензурою. — Юрьевъ, 17 Августа 1895 года.

Riigiraamatukogu

№ S 7685

Soomlased Jumala riigi väljalautamise töös.

Nüüd aastal 1895 on 25 aastat seft, kui meie suguwennad Soomlased, omad esimesed töömehed Afrikasse saatsiwad, Dwambo maale. Rõigest raskuseft hoolimata, on nemad seal Jumala armulise abi läbi wõinud tööd ebasft teha. Töömehed on küll mõnda korda ühest paigast teise pidanud põgenema, otsekui apostlidki ennemuiste, aga Dwambo maad ei ole ommetigi maha jäetud. Praegu on seal 5 töömeeft ühtelugu ammetis. Rõige wanem nendest Martti Raudanen (see nimi tähendab meie keele raudne), saadeti juba aastal 1868 wälja. Selle mehele on Jumalast ka otsekui raudne terwis antud, et ta juba weerand sada aastat seal on wõinud tööd teha, kus kare kliima tihti Eurooplased nii kui kärbsed maha niidab.

Näituseks on seal mõnel aasta ajal päewal 50 kraadi kuuma ja öösel 2 kraadi külma.

Kolm töömeeft: Frants Hannula, Allen ja August Pettinen on aastal 1880 wälja saadetud. Aastal 1882 saadeti Jürjö Roiha. Mõne wanema töömehes terwis on seal nõnda rikutud saanud, et nad enam Dwambo maale ei wõi tagasi minna; need toimetawad nüüd raamatuid Dwambo keelele. Üks nendest, Raarle Weikolin, suri Afrikasse ära.

Mitu tormi on need mehed tunda saanud, aga nüüd on Jumal seal paganatele waitsemad ajad annud. Aasta 1888 oli nii tormine, et kaks asutust pidi tühjaks jääma. Runingas Nehalo oli niuwiift misjonäride wastane, et need oma elu eest kartma jäiwad ja naabri

tuninga Rambonde juure põgenesivad, kes neile warju oli lubanud anda. Hiljemine sai ta see mees selle üle uhkeks, et tema misjonäride ainus tugi oli. Süri kuus 1890 saatis ta neilt kõitsugu asju omale pärima, mis wendadel mitte anda ei olnud. Kui ta siis neid asju ei saanud, siis tuli ta ise pärima. Sissee astudes oli ta nii wihane, et esiteks rääkida ei saanud. Toredate toolile istudes, puhles ta wiimaks rääkima ja küsis karedate, miks temale ei anta, mis ta on tahtnud, ja lühas weel juure: „Eks teie ei tea, kelle maal teie elate?“ Aga aasta jooksul muutus ta wähe sõbralisemaks. Leituse kuul kirjutas wend Rautanen sellest nõnda: „Wiimisel ajal on Rambonde sõbralisemaks saanud, wist sel põhjusel, et meie lubasime Uluambiasse minna, kui olek siin raskes lähed.“ Niisama on ka Nehale oma olekut wendade wastu parandanud. Ta on aasta jooksul küsimise saanud, kas wennad ei taha ju tagasi tulla. Ta saatis wend Pettinenle lojulsid warastatud waranduse tasumiseks ja on ka wargaid karistanud. Peale selle oli ta üsna wiisakas, kui wennad Rautanen ja Pettinen leituse kuul 1890 tema juures käiswad.

Nimetud aasta algusel oli raste näljahäda mõnes sealses maa osas. See rohendas seal muidugi suurt kerjajate armu, kes meie wendade seal waewawad, ja mõni neist õnnetumast oli tõeste üsna libedas näljas. Näituseks oli üks pagan nuttes laebanud, et ta kolmel päewal pole toidust saanud ja naene lastega olla todu nälga suremas. Mõnda inimest on misjonärid kuude kaupa toitma pidanud. Wend Hannula ostis leituse ajal palju wilja ülesse, siis oli temal häda ajal anda, kuna paganaid muidu wilja oleksid äraraisanud. Mõnes paigus oli kuumus ja pöud nii suur, et lehmakarjad nälga suriwad.

Eht küll wähest sõja poolest wainne aeg on, fiiski on wennad ilka metslaste keskel, sest tapmisi ja rööwimisi tuleb ühtepuhku ette, iseäranis neis maakohdades, kus walitsejatel ei ole wiina ostes muud hinnaks anda, kui inimesi. Igaüks teab, kuidas wiin nende juures mõjub, kes ennast haritud inimeseks tahawad nimetada, mis peab siis rumalatest paganatest weel mõtlema. Sellepärast nõuawad misjonärid, et ristitud neegrid enam wiina maitseada ei tohi. Need aga, kes seal maal wiina aina orjade wastu wahetawad, need on walged ristitud inimesed; niisugustest oleks küll soowida, et nad ristitiinimese nime ristirahwa teutselts ei kannaks.

Soome misjonärid saadavad iga lähe eht kolme kuu peale kogu-
maale sõnumid eneste tööst ja edasijõudmisest. Need kirjad saavad siis
Soome missiooni lehes trükitud, kust iga missiooni sõber otskui oma sil-
maga kõiki neid vastusi ja talistusi võib näha, mis seal wendi waewa-
wad. Neist kirjadest tahan ma siin paigas pisut ka Gesti rahwale
pakkuda. Teen siis halatust ühe jutlusega, mis wend Hannula uues
Dniipa kirikus aastal 1890 pidas. Missionär on selle saatnud, et
sõbrad saaksiwad kuulda, missugusel lihtsal kombel wennad ristiusu õpe-
tust paganatele püüawad arusaadawaks teha. — Nagu lapsi peab neid
lapselikult õpetama.

Hannula rääkis rahwale nõnda: Seal lagedal nägin mina orja-
salga edasi minema. Kuhu neid wiidakse? — Neid wiidakse randa
Portugali meestele wiina hinnaks. — Kas teate, kes need orjad oliwad
ja kust need oliwad saadud? Seal oli Dugandierlasi ja Kuuanuamalasi,
keda sõjas on orjaks wõetud. — „Wõi nõnda, mis sellest lugu, et neid
wiina hinnaks wiidi, need on ju wõõrad!“ arwab mõni. — Aga kas
ka Abongalasi nende hulgas oli? — Jah, oli ka neid, aga mina ei
tunnud ühtegi.

Neid waadates nägin ma ühe naese jookstes tulema. Ta tuli
nuttes minu juure ja pisarad woolasiwad palgeid mööda alla. Küsisin
temalt: „miks sa siis nii wäga nutad ja kurb oled?“ „Miks lei peaks
ma nutma,“ ütles ta, kui minu omad lapsed orjaks wõeti ja nüüd neid
wiidakse wiina hinnaks Portugali meestele.“ „Eks sa lähe oma lapsi
nende meeste kässi ära wõtma?“ — „Seda ei wõi,“ kaebas naene, „sest
orjawiijad tapawad mind, kui ma lähen lapsi ärandudma.“ „Aga mine
Portugali meeste juure, oma lapsi lunastama, eht saad neid sealt weel
tagasi.“ — „Ka seda ei wõi teha,“ ütles naene, „sest Portugali mehed
ei anna kedagi tagasi, kes lord neile orjaks on müündud. Mina ei saa
oma armsaid lapsi kunagi enam näha.“ „Aga kui nüüd keegi ütleks
emale: „Mis sa siis nutad, sest mis sellest on, et sa enam oma lapsi
ei näe,“ siis ta mist wastaks: kuida sa wõid nii wiisi kõneleda, kas
sul mõistust ei ole? Need on ju minu omad armsad lapsed, keda ma
olen sünnitanud; sellepärast olen ma südamest kurb.“ — Nõnda, teie
kõik mõistate küll, et see ema ilma aegu ei nutnud: „tema lapsed wõeti
temalt igawest ära.“

Seda jutustas missionär rahvale ja kõneles siis edasi neid õpetades: Aga täna nutab üks teinegi süda, nutab oma armsaid taga ja pisarad woolavad Tema filmist. Kes see on? Tema on Jeesus Kristus, Jumala ainus Poeg ja meie armas Arapeastja, sest teie kuulsite, mis ma Jumala raamatust lugesein: „Ja kui Jeesus ligemale tuli, vaatas ta linna peale ja nuttis.“ Jeesus nägi oma ees selle kauni Jerusalema linna, kus oli kümneid tuhandeid rikkaid ja auusaid elanikusi, aga need olid kõik Jumala kartmatad. Miks Jeesus siis nende juure tuli, kui ta nende pärast nuttis? — Need inimesed olid kõik Issanda Jeesuse omad, sest Ta oli tulnud neid lunastama ja nende patud äramaksma, aga nemad ei võtnud Seda Arapeastjaks vastu. Sellepärast tegi see tema südamele haiget, kui ta nende uslmata meelt nägi. Aga Jeesus tuli kõik inimesi lunastama. Tema on siis teidgi lunastanud ja kõik teie patud maksnud, nõnda et teiegi olete Jeesuse omaks ostetud. — Aga et teie ei või sellest asjast aru saada, siis räägin jälle tähendamise sõnaga, et kõik hästi aru saaksite. — Kui sina näitufets minule elaja müüd ja mina selle ostan, siis saab see loom minu omaks ja mina annan sinule tema hinna kätte. Aga kui sina teda siis veel minu laudast ärawõtad, siis on see wargus; sest sinul ei ole müüdud elaja üle enam õigust, see sai minu omaks, kui ma seda ostsin. Sellest saate teie küll aru, sest teie kauplete igapäew loomadega. Aga otse nõnda sama on kõik inimesed, siis ka teie, armsad Abdonglased, Issanda Jeesuse omaks ostetud. — Aga millega Jeesus meid kõik ostis? Kas ostis Ta meid elajatega ehk puhastud wiljaga või helmestega? — Ei mitte niisuguse hinnaga, mis meie pruugime, ega mingisuguse maailma warandusega, sest kõik need warandused on meie lunastamiseks kõlwatumad. Kuulge nüüd ja katsuge südamesse wõtta, mis see hind on, millega Jeesus kõik inimesed ostis. — Ta ostis meid oma ihu ja werega; sest kõik seda andis Ta meie pattude lepitufets. Kristipuu peal tapeti teda teie kõikide eest ja siis maksis ta kõik teie patud, nõnda et teie kõik Jeesuse omaks saite. Nüüd kuulsite, millega Issand, meie armas Arapeastja Jeesus, meid on ostnud. Aga sellest ei ole teie midagi teadnud; sest teie olete elitusel käinud ja Onnistegija karjast kaugele elanud, siis on saadan teid walitsenud nagu oma orje. Aga nüüd on see armas Onnistegija saatnud otstima teid, kes kadunud olite. Meie oleme tema

Naaditud ja oleme tema kätse peale seie teie juure tulnud, teile teada andma, et Isand Jeesus on teid omaks ostnud ja nüüd seda omandust enese kätte tahab. Ka teil on palju kahju, kui teil midagi aralaub. Kui näitusels sinu lojus aralaub, siis lähed sa seda otsima ja otsid seda kadunud ühe päeva teise järele. Sa küsid inimestelt, kas nad sinu kadunud elajat on näinud. Sina ütled neile: sellel on nii- ja niisugused märgid, see on must, ehk, see on walge, ehk kirju, ehk nudipea, ehk sellel on sarwed tõmbiks leigatud; kui teie näete niisugust elajat, siis teadke, et see minu on ja tooge see minule! — Nõnda sa ütled. Ja kui sa selle oled tagasi saanud, siis laitsed sa seda senni, kuni see sinu karja juurde hakkab hoidma ja enam ära ei lähe.

Nõnda juhtub teie keskel alati, sellepärast mõistate minu kõnet küllalt. Teie otsite kadunud omandust sellepärast, et see on teie oma, nõnda Jeesus otsib ka teid, armsad Abongalased, sest teie olete tema omandus ja tema armastab teid südamest. Nüüd just Jeesus otsib teid, kui mina teile tema sõna kuulutan. Ta on ka käskinud meid ütelda, et teil on need märgid, mis selgeste tunnistawad, et teie Jumala omad olete. Teil on kõrwad, millega nüüd võite Ünnistegija rõõmustawat sõna kuulda, kui tema teid kutsub; teil on filmad, millega kõiki Jumala töösid võite näha siin maailmas, keda ta nii imeliselt on teinud; teil on mõistus, kellega võite mõelda ja nüüdli selle sõna järele teha. Teil on ju kõigil need märgid. Sellepärast ka igäiks teiest kuulgu seda ja pangu südamesse, et Jumal on teda loonud ja Jeesus Kristus lunastanud. Kui sina tõeste nende sõnade peale mõtled ja neist kinni pead, siis leiad sind Jeesus paganuse pimedusest, kus sa seie maale oled elsinud. Sinu sees ärtab igatus sellest heast sõbrast ilka rohlem kuulda, kes sind oma surma läbi ostis ja sa tahad tõeste tema omaks saada. Ma ütlesin, et sina, kui kadunud elajat leiad, wiid selle oma karja juure ja hoiad seda nii kaua ise, kuni see hakkab teiste juurde hoidma. Nii- samuti teeb ka Jeesus, kui sina tema sõna südamest vastu võtad. Ta ilmutab sinule oma armastust ilka rohlem ja wiib sind päha ristimise läbi oma kogudusesse, kus ta sind siis hoiab ja kõigi armuwarandustega toidab, siis saad sina koguni uue meele, uue tahtmise ja uue rammu. Siis sa enam ei mõtlegi paganusesse tagasi pöördma, waid tahad surmani temale truuwiks jääda.

Seesus tahab teid kõiki oma kogudusesse koguda; sest ta armastab kõiki ühesuguse armastusega. Sellepärast räägin mina kõigile tema nimel, ilma et ma ühest eht teisest enam lugu pean. Kui oled seiamaaale olnud tapja, waras eht rööwel, joodik eht nõid, kes sadasid inimesi oled walega efsitanud, siis ei teela sinu patud find mitte Jumala inimeseks tulemast; sest kõige maailma patud on tema oma surma läbi ärawõtnud. Kui siis seda armuõpetust wastu wõtate, siis teie jätate kurja elu maha ja saate Seesuse läbi uueks inimeseks.

Uga kas teie wõtate kõik wastu selle Jumala tõsist sõna? — Ei teie wõta; sest palju teie seast pillab Jumala sõna ja ütleb: „Neeb iilumbud (walged) on maailma äärast seie tulnud meile waletama. Wist on nälg neid seie toonud meie maa warandusi maitsema. Ka Jerusalema rahwas põlgas Seesust, ja sellepärast nuttis Seesus linna peale waadates ja ütles: „Kui sinagi teatsid, siis mõtleksid sa õigel ajal selle peale, mis sinu rahuks tarwis läheb! Jerusalema linnale tuli ka nõnda kätte, kuidas Seesus ette kuulutas, sest kui selle asunitud Teda Arapeastats wastu ei wõtnud, waid põlgasiwad ja tapsiwad, siis tuliwad mõne aja pärast Seesuse äraminemise järele sõjamehed Roomast, tapsiwad inimesed ja häwitasiwad linna ära, nõnda et sinna ei jäänud kiwi kiwi peale, nõnda kui Seesus oli ütelnud.

Tõeste on nüüd teilgi, armsad Ndongalased, üks kallis kulbne aeg, kui teie Kristuse armuõpetust kuulutakse. Kui teie sellest aru saaksite, siis wõtaksite ka Jumala Poja anded kõik rõõmuga wastu. Uga nüüd naerate teie selle kõne peale ja peate päewad otsa oma pidusid, ja olete joobnud. Teie jooksete kui koerad majast majasse õlut otsides, et lõhu õige täis saaksite. Sumal andis nüüd teile hea wilja-aasta, et teie rohkeste wilja saite, aga nüüd tahate seda kõik mõne kuuga, ülemäära söömise ja joomisega lõpetada, ja siis tulete meie juure nutma, et teil on lange nälg, ei ole enam midagi süüa. Miks teie sel kombel Jumala andeid raiskate? Mõtlege, et kui teie Jumala sõna wastu ei wõta, siis wõtab ta oma sõna teilt ära, saadab õpetajad teiste paganate juure; siis wast saate teie näha, kui palju teie olete selle läbi kaotanud, et Kristuse armuõpetust põlgasite. Teie näete küll, kui palju wäljaspidist kasu Jumala sõna teile on toonud; sest kui teil on puudus eht kartus hinge eest, siis jooksete kõhe meie juure küsima, kas meie teid aidata

wõime. Aga kui meie ära läheme, siis ei wõi teie enam tulla meilt abi saama, ega teie siis enam saa Jumala sõna kuulutamist kuulda ja see on veel suurem kahju, see toob teile igawest hukatust. Müüd lõpuks annan ma teile veel mõne sõnaga nõuu: Urge põlase Kristuse armuõpetust, mis meie teile kuulutame; sest see armuõpetus teeb teid õnneliseks; ainult see wõib teile elus ja surmas rahu anda ja see juhatab teid wiimaks Jumala riiki taewa. Aga kui teie seda armuõpetust põlgate, küll siis ka Jumal teid põlgab, ega lase enam oma sõna teie keskel kuulutada, waid wõtab seda ära.

Sina armas Jeesus, kes needgi inimesed siin oled lunastanud, pööra sina ise need inimesed, sest nad ise ei wõi ümberpöörduda, ja wiid neid sinu püha kogudusesse, nõnda et ka nemad igawese elusse peawad. Õnnista selle sõna seemet nende südames. Amen! Nõnda käis see jutlus paganate maal.

Wend Hautanen kirjutab 10-mal Oktobril 1890: Ühel õhtupoolel, kui olin just rahwast õhtuse Jumalateenistusele kokku hüüdnud, siis tuli kuningaga saadik mind kutsuma ja ütles, kuningal olla mulle midagi rääkida. Jumalateenistuse järele läksin ühe ristitud mehe seltsis kuningajuure. Kuningas ütles, ta olla teada saanud, et Nehalel on nõuu mind ja Hannulad salaja äratappa, sest Nehale walmistab tats weikest salta ja saadab neid õffel meile, ühe Hannula ja teise minu juure, siis koputab keegi meile tutaw mees ukse peale, ja kui meie temale lahti teeme, siis tulewad kõik sisse ja tapawad meid ilma kärata ära. „See on nende kuri nõu, olge siis ettewaatliised,“ ütles kuningas.

Rõju jõudes oli päew ju weeremas ja mina saatsin veel samal õhtul neist uubidest Hannula ja Pettinen kätte teadust. Jutustasin asjast ka ligiolewate meestele ja ristitud naabritele ja ütlesin neile, et kui nad õffel mingit healt kuulewad, siis kohe kokku tulewad; aga kõige esite otsisime abi Issandalt meie Jumalalt, et Ta meid hoiaks ja waenlaste nõuud tühjaks teeks. Ja kohe saime tunda, kuidas Issand meid aitas. Need mehed, kellele Nehale sellest oli rääkinud, oliwad küll ka sellega nõuus, aga südames oliwad nad selle wastu ja saatsiwad meile oma poolt ka salaja teadust.

Müüd muretsewad mõlemad pooled omale sõjatarwitust. Jumal üksi teab, millal see sõda lõpeb. Nehale on selles palju hoolsam kui

Rambonde; ta on näitufeks juba ammu igale poole mehi saatnud sõjatarwitufi muretsema, aga Rambonde hakkab wasti nüüd ennast walmistama.

Wend Pettinen kirjutab 17. Jõulu kuu päewal 1890: Jumalateenistust pean iga pühapäewal homikul ja õhtul, kooli peame iga päew. Inimesi on rohkeste koos käinud. Ristmise koolis on õppijaid 30. Ristlikku haribust on neile paganatele väga tarwis; sest paganline ebaust maewab neid väga. Ühe naabri 12 aastane poeg käis hoolfaste koolis ja õppis lühikese ajaga wist lugema. Tema palwe peale andsin ma temale aabitfa, et ta ka kodu wõiks lugemist harjutada. Aga wähe aja pärast tuli ta tagasi ja andis nuttes raamatu tagasi, üteldes: „wõta see ära, ma ei wõi seda kodu pidada.“ Ristmise peale, miks ta nutab ja miks ta ei wõi raamatut kodu pidada, wastas ta nuukfudes: „ifa peffis mind, kui raamatu koju wiisin ja ütles, et see kõige meie sugule suurt õnnetust saadaks, kui see meie juures on.“ Mina saatsin poisfi, et ta oma isa minu jutule kutsuks, aga isa ei tulnud ja ma ei ole ka poisfi pärast enam näinud. — Ühel pühapäewal tuli Jumalateenistuse järele üks mees minu juure, kes ka ise oli jutlust kuulamas olnud. See palus minult koera, et seda furnud naese waimule ohwerdada, kes tema lapse rindu oli läinud ja seda nüüd püüab tappa. „Sull on ju omal koer, miks ei ohwerda?“ küsifin mehelt. „See on nii lahja, et waimud sellest kondi-rifust ei hooli,“ oli wastus. „Sinu koer on lihaw,“ ütles mees, „ja et see on õpetaja koer, ehk seegi aitab paremine.“ Ehk ma küll mehele seletada püüdsin, et sellest sugugi abi ei ole, fiiski jäi ta selle juure kindlaks, et waimud tema lapsest enne ei lähe, kui ta neile saab ohwrit wiinud. — Rõnda peab weel pimeduse wärsst neid oma wõimuses finni, et nad ennemine walet usuwad kui tõtt.

Missionär Pettinen kirjutab Nowembril 1891: Minema kuu 18-mal päewal oli minul rõõm 85 hinge ristmise läbi Isanda kogudusesse wastu wõtta. Teisefks korrats jäi 22 õppijat, kelle meel weel diete walmistatud ei olnud. Ristitud sai 42 meester. ja 43 naesterahwast. Kõige wanem neist oli 55 aastane ja kõige noorem mõne nädala wanune, ühe ristitud mehe laps, kelle ema nüüd ka ristiti.

Poliitikaline olef on fiin pagana maal endine. Rehale ja Rambonde wähe on niisama riialas kui ennegi, aga awalist sõda ei ole wiimfel ajal olnud. Rohutirtsufi on näha olnud wiimfel kolmel päewal.

Onnets ei olnud oras veel ülestõusnud. Ühel päeval lendas neid määratu kari mööda. Möödalendamine kestas ligi 3 tundi. Nii kaugele kui film ulatas, katšivad nad kõige taewa sinakas punase läbipaistmata võrguga. Nende lendamine kostis kui lange tormi ehk kose kohin. Minult vähemaid saltasi langes maha. Kardetasse, et nad mõne aja pärast tagasi tulewad. Kui see sünnib, siis tuleb meil kurb näljaaasta. Isсанд hoidku meid selle eest heldeste.

Opetaja Hannula kirjast 1891: Siinsete paganate usk on nii vilets, et üsna kurwaks lähen, kui näen, mis peale nad loodawad ja mis nad Jumalaks peawad. Mõnel Ndonglasel on umbes waksa pikune ja sõrmepeaksune puutükikene kaelas. Selle pulga nimi on „onzimbo jomusindilo“ (wõidu lepp) ja „see on wast wägew,“ ütlewad nad. Kui mees selle pulga abil sõtta läheb, siis jooksewad kõik waenlaste kuulid ja kihwtitud nooled temast mööda, ehk kui ihusse puuduwad, siis langewad nad ilma kahjutegemata maha. Ehk kui mõrtsukad sind walwawad, siis wõta aga käega sellest kaelas rippuwast puutükikesest linni ja wiibuta seda oma filmade ees, siis jäeb kohe waenlase filmale nägemataks, muud kas sipelgapesaks ehk puuts, ehk mõneks muuks asjaks ja mõrtsukad ei wõi midagi teha.

Kui niisuguse jumala omanik karjalooime metsa ajab, siis läib ta esiteks ümber lauda, wiibutab seda pulka ja nüüd ei wõi waenlased ja wargad enam tema karja warastada, ja metsa elajadki ei wõi midagi kahju neile teha. Wäga wägew on siis see kaelas kantaw „onzimbo jomusindilo“, kellesse nad kindlaste usuwad, ehk küll ühtelugu näha saawad, et sellest jumalast vähematti abi ei ole. Minewal aastal kiitles üks Ndonglane minule selle jumala wägewusest, et see oli temale palju head teinud ja teda alati hoidnud, kui ta oli käinud Ukuuniamas loomi warastamas, siis ei olnud Ukuuniamalased teda näinud, ehk küll üsna ligidal oliwad. Aga wiimisel saju ajal, kui Ukuuniamalased Dubongas sõdisiwad, siis pettis see „truu jumal“ teda, sest wastaste kuulid tapsid teda. Rõnda suri see mees, ehk küll jumal ta kaelas oli.

Wend Pettinen kirjutab Januaril 1892: Wälimine olet on ilka rahuline olnud, kui meie walitsejate üksituid rõõwimisi ja tapmisi ei arwa. Aga sel kombel ei ole paranemise lootustki, niikaua kui walitsus paganana seisab ja Portugali meestel wiina ja orjakauplemisel kindel

jalaalune on. Nimetud kauba läbi tulewad kõik need tapmised ja rõõvimised. Nüüd umbes 4 nädalat tagasi, toodi Rambonde majasse 7 ankrut põletud wiina. Selle maksmisels tehti mitu rõõwkaiku.

Nüüd oleme ju niisuguste asjadega harjunud, sest need on igapäewased asjad. Aga fiiski teeb igapäewane kuulmine hirmsastest tapmistest ja rõõwimistest meele nii haigeks ja leitab meie südamele ühe haawa teise järele. Ei siis ole ime, kui niisugusel korral õiget isemist rahu ei ole.

Nehalest ei ole midagi tähtsat kuulda olnud; jutustakse, et ta Rambondega tahtnud rahu teha, aga see ei ole pakkumist vastu võtnud, sest ta kardab, et selle asja taga pettus varitseb. Et omale õpetajaid saada, seda lootust ei ole Nehale veel ära kautanud. Ta olla mõni aeg tagasi, Omülonga asutuses käinud (sealt asutusest põgenesiwad missioonärid aastal 1888 ära, kui elu seal kardetawaks läks) ja kui ta näinud, et hooned lagunemas oliwad, siis noominud ta ligibal elawaid ristitud inimest sellepärast, et need ei olnud maja paremine hoidnud. „Kui õpetaja tuleb, kuidas võib ta siis sinna asuma minna,“ oli ta ütelnud. Wahete wahel on kuningas meie käest tubakat kerjanud ja meie terwise järele kuulanud. Mõne päewa eest kirjutas ta minule sõbralise kirja ja teadustas, et ta ei ole veel õpetajaid ära unustanud. Sumal andku, et tühjas asutus veel mõiksimise uueste oma tööd algada.

Utuambia kuningas Negumbo on mitu korda soowinud, et õpetajaid saaks. Mõne aja eest laebas ta: „Hiereromaa on õpetajaid täis, Ondongas on ta õpetaja, mina üksi olen ilma.“ Mõne päewa eest kirjutas ta minule jälle sõbralise kirja ja küsis, kas tema õpetaja jo tule, kas peab ta veel kaua ootama? Kindlat wastust ei wõinud ma temale veel anda; laskisin aga edasi oodata. Tööd on siis küllalt ja tööpöld laialine, aga töölisti on wähe. Ürgem siis unustagem Isandat paluda, et ta rohtem töötegijaid wäljasaadaks.

Kui missiooni toimekonna kiri wiimse postiga kuningas Rambondele jõudis, siis oli kuningal väga hea meel. Mina pidin seda temale mitu korda lugema. Ta laskis mind toimekonnale selle eest südamest tänu ütelda. Raugelt tulnud kirja sõnad näitawad temasse väga hästi mõjuma. Rambonde on väga ristiusu poolt, aga enesel ei arwa ta seda tarwis olema. Tema on pärast kirjasaamist ristiinimeste vastu sõbraliselt

saanud. Kui Ondangua rajapealik mõne sealolewa ristiniimese wilja põldusid rõõmis, siis saatis kuningas käsu, et kui ta ristitud inimest rahule ei jäta, siis saab teda ennast äraaetud. Ka meie wasta on ta lahtemaks saanud. Snnetu walitseja ei wõi aga ilma Portugali meeste „agutentita“ (põletud wiinata) mitte elada. Rööbdaläinud teisipäewal toodi temale jälle mõni ankrutäis. Kui ma palusin, et seda mitte orjadega ei saaks maksetud, ja kui ma temale orjakauplemise toledusest rääkisin, siis linnitas ta, et ta enam ühtki inimest ei taha müüa. Wiinatoojad on weel praegu siin, saab näha, kas ta sõna peab. Aga niikaua, kui ta meele poolest pagan on, siis saawad tema lubamised nii pea ritutud kui tehtudki.

Suured rohutirtsude parwed lendawad nüüd igapäew edasi tagasi ja toowad alati hirmsat häwitust enestega ühes. Nad sööwad rohu maast ja lehed puust nõnda, et kõit maa pind peale nende äraminekut otsekui põlenud on. Niisama sööwad nad ka wilja põldudelt. Inimesed ei wõi nende wastu midagi teha, sest neid on ühekorraga kõit paigad täis. Küll katsuwad inimesed neid ka äraajada, aga see on tühi töö; sest tirtsud lendawad kõhe tagasi, kui inimene ära on läinud. Rohutirtsud ei ole siiski mitte laua ühes paigas, waid lähewad kuidagi tuul puhub, jälle pea ära. Mina arwan seda üheks Jumala karistuseks, mis selle maa rahwale kasuks wõib tulla, sest heal aastal on nemad nii hoolimatad, et nad ei tahagi Jumala sõna kuulma tulla, waid joowad õlut päewad ja ööd otsa. See on nende meelest nii suur õnnistus, et nad paremat ei himustagi. Aga kui nälj maal on, siis nende uhkus langeb ja puudus toob mõnda nendest Jumala sõna juurde.

Siis on nüüd lugijatel pildide Soomlaste missiooni töö põllult; aga kõigist kirjeldud raskustest hoolimata, on Soome wennad missiooni tööga seal ommetigi edasi jõudnud, sest seal on nüüd peale 600 ristiniimest, kellest mõned juba kaunis hästi haritud on, ja mitmed on nad õpetanud nii, et neid tahawad juba õpetajaks õnnistada. Soomlaste peame toesti kiitma, sest ehk küll Soome maa waene maa on, kus halla ööd ja nälja aastad armaste põllumeest puutumata jätawad; siiski on neil weel tahtmist ja jõudu paganate heaks õhwerdada. Palju nad küll ei jälga anda, aga Jumal ei waata mitte ande suuruse peale, waid selle

peale, mis suguse südamega anne saab antud. Tema kinnitagu nende tööd ja lastu sest palju head wilja kasvada.

Nüüd kuulge lõpetuseks weel weikest tähendust;

Wilistid ja Jumala laegas; maailm ja missioonitöö.

Missioonitöö tuletab wana Israeli seaduse laegast meele. See oli lord Wilistide kätte juhtunud ja wiidi Astodi. Aga waewalt oli see sinna jõudnud, kui see neile juba palju hirmu tegi. See lükkas nende ebajumala Dagoni kummuli maha ja murdis tema pea ja käed ära, tõi ka mitmele haigust ja surma. Nad saatsiwad sellepärast paha wõõra teise linna; see sai niisamafugusid hädasid kannatada ja saadeti jälle teise paika, kuni Israelide juure tagasi toodi (1. Samuel 5. ja 6. p.). Seal peeti seda suure auu sees ja selle tagasisaamine äratas suurt rõõmu. Seal, kus teda uii meeleheega wastu wõeti, ei teinud ta midagit paha, waid ta tõi õnne ja õnnistust. Kui see lord Dbed Edomi katuse all oli, siis loeme sest: „Ja Issand õnnistas teda ja tõi tema maja Jumala laeka pärast“ (2. Sam. 6. p. 11—12. s.). Niisama on nüüd ka missioonitöö. Nüüdse aja Wilistidele, maailma inimestele, on see wilets ja wastumeelne asi. Nad leiawad pea, et see tahab nende ebajumalad ära rikkuda, ei mitte üksi kangel paganate seas, waid ka meie keskel, olgu nimi Dagon ehk Mammon; olgu filma himu, liha himu ehk elu kõrkus, enese armastus ehk mis tahes. Missioonitöö sõitleb ka niisuguste ebajumalate teenistuse wastu wägewaste. Sellepärast ei wõta maailm seda rõõmuga wastu ja sellepärast ei pea missioni sõber mitte imestama, et mitme inimese süda missioonitöö wastu külmu on. Aga — õnneline see Israel, kelle juures missioonitöö elab ja armastusega kofutatakse. Seal toob see sedasama õnnistust, mis Jumala laegas Dbed Edomi majale andis. Selgeste on näha, et waimulik elu ju Jumala sõna armastus missioonitööga koos elawad. Kui kogudus saadab maalist warandust laewadega paganate maale, siis toowad need, nii kui muiste Salomoni laewad, kallid liwa ja selget mulda üle mere; meie näeme sealt Jumala wäge, saame usutinnitust, leiame parandawaid

eeskujusid, teada meie omale õpetuseks missioonijutustest võime lugeda; saame usupalsamid, kui paganate lapseline usk meie südant ja usku kinnitab; saame rõõmu õli, kui meie Issanda teesid tähele pannes ennast rõõmustame. Need on kõik õnnistused, mis just missioonitöö, see Sumala laegas, meile tõutab ja toob.

Siis ärge unustagu teegi ristiniimene teada Sumala laegast!

P a l w e.

Armuline halastaja Issand! Waata oma armu ja halastusega taewast paganate peale; waata kuidas nad Jeesuse Kristuse vastu panevad, Sinu sõna wihkawad ja teada mitte ei taha vastu võtta. Oh tee lahti nende kõrwad ja peksa puruks nende kivistõwad südamed! Aga anna julgust, jõudu ja wäge oma sulastele, ka meie armsa Soome wendadele, kes palawas Afrikas tööd teewad, et nemad ära ei wäsi Sinu armu kuulutamast, ja saada selle sõna läbi palju rahwast uskuma, et nad usu läbi wõiwad õndsaks saada. Meie palume Sind, oh armas Jeesus, oh kuule ja wõta armust kuulda meie palwet oma kibeda kannatamise ja surma pärast! Amen.

P a u l.

Wiisit: Oh Jeesus Kristus tule ja.

Oh kogu oma karja nüüd
Mis laiali on pillatud!
Ja saada oma ~~me~~ asend
Kes kõik maailma kutsuwad.

Oh nende jõud on wähenenud
Sa aga aita heldeste
Küll siis so riik saab õitsema
Ja patu pime kaduma.

Riigiraamatukogu

No. 5 7685

eckstünd, lebe mein emale öpferliche missionarische weime lugend;
 idame ufgefangend, bei pagante lachende will mein lächel ja nicht
 tad; laune römni öli, bei meine stände teilte lächel panne ehne
 römne. Seep an teil öntstend, mit lust missionäre, bei Sumala
 laege, meine lüch ja toob.

Die drei unsterblich teiltimmens lebe Sumala laege!

3 u l e

Krumme belasteja ständ, woos om arum ja belastung
 taewast pagante geale; woos lüch nach zeehne kriste wostu pane
 mep, ein löne wistend ja lebe mitte ei toob wostu wöte. Die
 laege neue löwe ja alle kurele nebe ständend ständend! Die
 anas jugend, löwe ja löwe om löwele, bei meine arum löwe löwe
 bebel, bei belome ständ löwe löwe, et nemas die ei wost ein
 arum lüch, löwe löwe löwe löwe löwe löwe löwe löwe löwe
 nach um löwe löwe löwe löwe löwe löwe löwe löwe löwe
 Seep, ob lüch ja löwe löwe löwe löwe löwe löwe löwe löwe
 löwe ja löwe löwe löwe löwe löwe löwe löwe löwe löwe

2 u l

Die löwe löwe löwe löwe löwe löwe löwe löwe löwe
 Die löwe löwe löwe löwe löwe löwe löwe löwe löwe
 Die löwe löwe löwe löwe löwe löwe löwe löwe löwe
 Die löwe löwe löwe löwe löwe löwe löwe löwe löwe
 Die löwe löwe löwe löwe löwe löwe löwe löwe löwe
 Die löwe löwe löwe löwe löwe löwe löwe löwe löwe
 Die löwe löwe löwe löwe löwe löwe löwe löwe löwe
 Die löwe löwe löwe löwe löwe löwe löwe löwe löwe

Richtigemutigen
 Nr. 2 108